

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 9.11.2011
KOM(2011) 702 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

„Malé podniky, velký svět

**– nové partnerství na pomoc malým a středním podnikům při využívání celosvětových
příležitostí“**

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

„Malé podniky, velký svět

– nové partnerství na pomoc malým a středním podnikům při využívání celosvětových příležitostí“

1. Úvod

Evropská unie potřebuje najít nové zdroje růstu pro tvorbu pracovních míst a prosperitu svých občanů. Velké trhy mimo území Evropské unie, které vykazují vysoké tempo růstu nebo jeho potenciál, jako jsou Čína, Indie, Rusko a Brazílie, představují ohromné příležitosti pro společnosti z EU¹. Za současné ekonomické situace se export na expandující trhy mimo EU může stát solidním zdrojem hospodářského růstu. Pokud mají malé a střední podniky využít tyto příležitosti, musí vykročit přes vnější hranice EU do mezinárodního prostředí.

Propagace a podpora **ekonomických aktivit malých a středních podniků mimo EU** je tudíž důležitou součástí celkové strategie konkurenceschopnosti Unie, charakterizované ve stěžejním dokumentu strategie Evropa 2020 – ve sdělení o integrované průmyslové politice², v přezkumu iniciativy na podporu malých a středních podniků („Small Business Act“ pro Evropu)³ a v nedávném sdělení Komise o obchodní politice⁴. To navazuje na závazek Komise posílit výhody, které plynou malým a středním podnikům z vnitřního trhu⁵, a doplňuje jej.

Dvacet tři milionů evropských malých a středních podniků⁶ představuje dvě třetiny pracovních míst v soukromém sektoru a 59 % celkové přidané hodnoty v nefinanční podnikové ekonomice v roce 2010. Přibližně 80 % nových pracovních míst vzniklých v uplynulých pěti letech bylo vytvořeno malými a středními podniky. Odvětví, jako jsou výroba strojů a zařízení nebo chemický průmysl v Brazílii nebo energetika v Indii, již umožnila našim společnostem dosáhnout významných výsledků a je možné uvést mnohem více příkladů. Aby se společnosti mohly snáze ubírat tímto směrem, musí Evropa posílit proces jejich internacionalizace a poskytnout malým a středním podnikům na cestě na mezinárodní půdu potřebnou podporu.

¹ Podle OECD se očekává, že rozvojové a rozvíjející se trhy budou do roku 2030 představovat 60 % světového HDP.

² KOM(2010) 614.

³ KOM(2008) 394, přezkum v KOM(2011) 78.

⁴ KOM(2010) 612.

⁵ Jak je uveden v Aktu o jednotném trhu, KOM (2010) 608.

⁶ V souladu s definicí v doporučení 2003/361/ES, které Komise přijala dne 6. května 2003 a které uplatňuje od 1. ledna 2005; http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/sme-definition/index_en.htm

Celkem 25 % malých a středních podniků usazených v EU vyváželo v průběhu posledních tří let na vnitřní trh a dále, **ale pouze 13 % bylo aktivních v mezinárodním prostředí mimo EU**, ať již obchodně, investičně nebo jinými způsoby spolupráce se zahraničními partnery⁷.

V současné době je vyvíjeno úsilí o další prohlubování jednotného trhu a jeho lepší zpřístupnění malým a středním podnikům, neboť se jedná o jejich přirozený „domácí“ trh.

Cílem strategie navrhované tímto dokumentem je vytvoření podmínek, které by napomohly stejné angažovanosti malých a středních podniků na trzích mimo EU.

Je zřejmé, že činnosti mnoha mikropodniků a malých a středních podniků v neobchodovatelných odvětvích mají ze své podstaty lokální charakter. V obchodovatelných odvětvích, např. v inovativním zpracovatelském průmyslu a kreativních odvětvích, však zůstává výrazný nevyužitý potenciál pro expanzi za hranice Evropské unie při hledání nových a rostoucích trhů, příjmů z vývozu, technologií, kapitálu a zlepšování produktivity⁸. Existují indície poukazující na souvislost mezi internacionalizací podniku a jeho konkurenceschopností a inovační kapacitou ve srovnání s malými a středními podniky aktivními pouze na místní úrovni⁹. Právě tento doposud nevyužitý potenciál růstu malých a středních podniků musí EU uvolnit, aby stimulovala růst a vytvářela pracovní místa v celé evropské ekonomice¹⁰.

Nedávná studie nazvaná „Příležitosti pro internacionalizaci malých a středních podniků“, kterou vypracovala organizace EIM Business and Policy Research a kterou v srpnu 2011 zveřejnila Komise, uvádí, že z vývozu EU o celkové hodnotě 261,6 mld EUR na dvanáct cílových trhů, mezi něž patří Čína, Japonsko, Rusko, Indie a Brazílie, představovala odvětví, jimž dominují malé a střední podniky, hodnotu 134,6 mld V závislosti na zemi představuje vývoz odvětví, ve kterých dominují malé a střední podniky, 39 % až 62 % celkového vývozu¹¹.

⁷ Zpráva Internationalisation of European SMEs, (Internacionalizace evropských malých a středních podniků), prosinec 2009; http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/market-access/internationalisation/index_en.htm

⁸ Nedávná zpráva upozorňuje, že malé a střední podniky v Evropě se v dnešní době snaží v první řadě oslovit rychle se rozrůstající střední třídu v rozvíjejících se zemích. Dříve mnoho podniků investovalo do rozvíjejících se trhů nebo z nich čerpalo zdroje s cílem snížit své výrobní náklady (EIU: New horizons: Europe's small and medium-sized companies look to emerging markets for growth (Nové obzory: malé a střední podniky Evropy hledají růst na rozvíjejících se trzích)).

⁹ Zpráva Internationalisation of European SMEs, (Internacionalizace evropských malých a středních podniků), prosinec 2009; http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/market-access/internationalisation/index_en.htm Tato studie poskytuje informace o aktivitách malých a středních podniků na vnitřním trhu a vně hranic EU.

¹⁰ Během posledních desetiletí liberalizace mezinárodního pohybu zboží, služeb, kapitálu, lidí a informací vedla k integrovanějšímu světovému hospodářství, v němž neustále roste význam přeshraničních hodnotových řetězců. Podíl mezinárodního obchodu na celosvětovém HDP se od 50. let 20. století ztrojnásobil. Od rozvíjejících se ekonomik v Asii, Latinské Americe a Africe se očekává, že se budou výrazně podílet na budoucím růstu světového hospodářství (srov. poznámku pod čarou č. 1); mimo Evropskou unii se tak evropským podnikům naskytne mnoho nových příležitostí. Nastal čas, aby evropské podniky využily globalizaci ve svůj prospěch. Evropské malé a střední podniky musí být schopny z tohoto růstu těžit a současně též přispívat k růstu EU.

¹¹ Tabulka 2.1, strana 20, Opportunities for the Internationalisation of SMEs (Příležitosti pro internacionalizaci malých a středních podniků), srpen 2011, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/market-access/enterprise-europe-network/intern_event_en.htm. Dále jen „Zpráva o příležitostech“.

EUR. V závislosti na zemi představuje vývoz z odvětví, ve kterých dominují malé a střední podniky, 39 % až 62 % celkového vývozu. Přestože mezinárodní trhy, soukromé i veřejné, nabízejí evropským podnikům značné příležitosti, čelí malé a střední podniky obzvláštním překážkám při využívání světového trhu, v neposlední řadě pokud jde o přístup k informacím o trhu, vyhledávání potenciálních zákazníků a nalezení těch správných partnerů. Čelí rovněž složitějším problémům, jako je dodržování zahraničních právních předpisů, např. závazných ustanovení smluvního práva, celních předpisů, technických předpisů a norem, řízení převodu technologií a ochrany práv duševního nebo průmyslového vlastnictví. Pokud jde o vlastní odborné znalosti a finanční či lidské zdroje¹², jsou malé a střední podniky pro řešení takových výzev obvykle hůře vybaveny než větší podniky.

Pomoc evropským malým a středním podnikům při překonávání překážek při internacionalizaci a podpora jejich začlenění do světového hospodářství je součástí strategie pro inteligentní a udržitelný růst předložený v agendě Evropa 2020. Veřejné konzultace mezi zúčastněnými subjekty vedené Komisí v letech 2009 a 2011¹³ však odhalily, že existují široce sdílené obavy z potenciálního nebezpečí nekoordinovaného šíření programů podpory v této oblasti a z výsledného neoptimálního využívání fiskálních zdrojů.

Vzhledem k cílům strategie Evropa 2020 i zmíněným obavám veřejnosti **navrhuje toto sdělení vyhodnotit stávající systémy podpory, které jsou k dispozici malým a středním podnikům, určuje hlavní problematické oblasti, navrhuje soubor opatření, kde mohou kroky na evropské úrovni přidat nejvyšší hodnotu, a stanovuje základní zásady pro nejucelenější a nejefektivnější využití omezených finančních zdrojů na prioritních trzích, jako je Čína, Brazílie, Indie, Rusko, USA nebo Japonsko.** Jeho cílem je vytvořit ucelenější a efektivnější strategii EU pro podporu malých a středních podniků na mezinárodních trzích, navrhnout lepší způsoby, jak jim nabídnout relevantní informace a pomoc při jejich snaze o pronikání na nové trhy a při hledání správných partnerů, a tedy lépe využívat stávající zdroje. V tomto kontextu bude maximálně důležité vzít v úvahu specifické znaky malých a středních podniků, zejména jejich velikost a odvětví činnosti, a věnovat se také specifickým problémům, kterým čelí mikropodniky. Všeobecným a základním principem tohoto sdělení je vytvářet součinnosti a podporovat sjednocování úsilí s cílem zvýšit efektivitu a překlenout mezery mezi stávajícími aktivitami v soukromém sektoru, aktivitami členských států a aktivitami financovanými EU, které již podporují malé a střední podniky ve třetích zemích.

Komise bude při koordinaci a řízení tohoto procesu hrát zásadní roli, rovněž tím, že bude pravidelně pořádát Fórum o internacionalizaci malých a středních podniků a že se bude konkrétně na toto téma zaměřovat na pravidelných jednáních zmocněnců členských států pro malé a střední podniky. Všech těchto aktivit se budou účastnit zástupci soukromého sektoru.

¹² „Špatný přístup k dostatečným lidským zdrojům“ byl hlavní potíží při podnikání v sedmi klíčových zemích mimo EU. Viz kapitola 2 Zprávy o příležitostech.

¹³ Po prvním zveřejnění dokumentu o klíčových otázkách v roce 2009 přinesla závěrečná konzultace zahájená v květnu 2011 a vycházející z řady směrných otázek více než 60 odpovědí od široké řady zúčastněných subjektů. Veškeré podrobnosti konzultace a shrnutí odpovědí lze najít na adrese: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/international/listeningstakeholders/public-consultation-sme-support/index_en.htm

2. SOUVISLOSTI POLITIKY: STÁVAJÍCÍ RÁMEC PRO PODPORU MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ

Podpoře podnikání jsou již věnovány významné zdroje na národních úrovních i na úrovni EU. Týká se to veřejného i soukromého sektoru. Nedávný průzkum pro Komisi předkládá seznam **více než 300 programů podpory¹⁴ s cílem pomoci podnikům při internacionalizaci v EU a jejích členských státech¹⁵**. Evropská strategie pro internacionalizaci malých a středních podniků musí tudíž brát v úvahu stávající prostředí rozmanitých politik a prováděcích činností. Každá činnost či iniciativa, která již byla nebo má být na jakékoli úrovni zahájena, by se měla soustředit na malé a střední podniky a její skutečná efektivita by měla být měřena z hlediska její schopnosti dosáhnout svého cíle.

2.1. Opatření přijatá na úrovni EU v Evropě i za jejími hranicemi¹⁶

Evropská strategie pro malé a střední podnikání obsažená v iniciativě Small Business Act pro Evropu (dále jen „SBA“), představená Komisí v červnu 2008, schválená Evropskou radou v prosinci 2008 a revidovaná v roce 2011, vyzvala EU a členské státy, aby podpořily malé a střední podniky a motivovaly je, aby využívaly růstu trhů mimo EU, zejména prostřednictvím podpory pro konkrétní trhy a odborného podnikatelského vzdělávání. Přezkum dokumentu SBA dále zdůrazňuje potřebu podpory ze strany Komise v oblastech, jako je pomoc s přístupem na trh, odstraňování necelních překážek, pokyny týkající se regulačních otázek, normalizace a posuzování shody¹⁷.

Pokud jde o podpůrnou infrastrukturu, síť Enterprise Europe Network nejen pomáhá společnostem a zejména malým a středním podnikům využívat výhod vnitřního trhu, ale poskytuje podporu i při jejich internacionalizaci. Partneři této sítě v členských státech jsou často hosty organizací na podporu podnikání na národní i místní úrovni a pomáhají tak integrovat podpůrné systémy ze všech zemí. Síť pomáhá malým a středním podnikům prostřednictvím více než 600 místních partnerů z celého světa: pokud malý a střední podnik plánuje vstup na mezinárodní trhy, bude obvykle hledat podporu podnikání a pokyny v bezprostřední blízkosti bez ohledu na to, zda chce využít příležitosti na jednotném trhu nebo zda chce vstoupit na trhy třetích zemí.

K podpoře internacionalizace evropských malých a středních podniků přispívá zásadním způsobem obnovená strategie Komise pro přístup na trhy¹⁸ díky svému pojetí partnerské spolupráce mezi Evropskou komisí, členskými státy a podnikatelským prostředím v EU. Malé a střední podniky čím dál častěji působí na vývozních trzích a nejtěžším úkolem pro ně často bývá řešit překážky obchodu. Malé a střední podniky mají z partnerského přístupu výhody jak uvnitř EU, tak na trzích mimo EU. Toho se na klíčových vývozních trzích dosahuje mimo jiné pomocí týmů pro přístup na trh vedených delegací EU. Dalším významným nástrojem v rámci strategie pro přístup na trhy je databáze o přístupu na trhy. Ta poskytuje volně přístupné informace o celních a mimocelních překážkách ve třetích zemích a příručku pro vývozce¹⁹.

¹⁴ Programy s rozpočtem vyšším než 2 miliony EUR pro větší členské státy.

¹⁵ Zpráva o příležitostech.

¹⁶ Podrobnější přehled podpůrných iniciativ EU lze najít v podkladovém dokumentu na adrese http://ec.europa.eu/enterprise/policies/international/files/annexes-to-consultation_en.pdf

¹⁷ KOM(2011) 78.

¹⁸ KOM(2007) 183.

¹⁹ Viz <http://madb.europa.eu/>

Nová obchodní strategie EU²⁰ potvrdila přínos strategie pro přístup na trhy a jejích služeb k zlepšení přístupu podniků z EU na globální trhy.

Evropský celní informační portál (ECIP) poskytuje budoucím obchodníkům další praktické informace společně s nástroji elektronického vzdělávání a internetovými databázemi²¹.

EU poskytuje finanční pomoc Středisku pro průmyslovou spolupráci mezi Evropskou unií a Japonskem a pomoc programům EU nazvaným Brána (Gateway) a programům vzdělávání vedoucích pracovníků pro Japonsko a Koreu a asistenční služby pro malé a střední podniky týkající se otázek práv duševního vlastnictví u v Číně. EU rovněž podporuje síť (soukromých) organizací evropských podniků na více než dvaceti trzích v zahraničí a podnikatelské orgány v Hongkongu, Malajsii a Singapuru. Tyto existující organizace a programy se liší co do svého účelu a rozsahu služeb, které poskytují, ale společným znakem je jejich orientace na pomoc zejména malým a středním podnikům.

Evropský parlament uvolnil finanční prostředky na přijetí „přípravných opatření“ na „podporu podnikatelských, akademických a vědeckých výměn“. Část těchto finančních prostředků byla využita ke zřízení Evropského obchodního a technologického střediska v Indii a ve zcela nedávné době ke zřízení center EU pro malé a střední podniky v Číně a v Thajsku. Jejich úkolem je poskytovat komplexní služby malým a středním podnikům EU na třetích trzích. Tato první centra na třetích trzích zajistí cenné zkušenosti pro budoucí aktivity v oblasti podpory podnikání.

Existují jasné důkazy, že mezinárodní spolupráce ve výzkumu a inovacích posiluje konkurenceschopnost a uplatnění na trhu u všech společností, zejména však u malých a středních podniků. Rámcový program EU pro výzkum nabízí finanční podporu tomuto druhu činností, včetně podpůrných činností, které mohou přispět k internacionalizaci středních a malých podniků.

2.2. Opatření přijatá členskými státy²²

Kromě těchto snah na úrovni EU existuje **širší, a dokonce významnější škála aktivit v oblasti podpory podnikání na trzích mimo EU nabízených členskými státy, vnitrostátními obchodními komorami a soukromým sektorem (sdruženími podnikatelů a obchodními poradci)**. Na celostátní a místní úrovni nashromáždily podnikatelské organizace, agentury pro malé a střední podniky a organizace na podporu obchodu bohaté odborné znalosti, které mohou pomoci při internacionalizaci malých a středních podniků. Většinou se zabývají „základními“ činnostmi podpory obchodu, jako je např. hledání vhodných partnerů, obchodní veletrhy, obchodní mise a specifické průzkumy trhu. Často probíhá určitá výměna informací na úrovni EU o činnostech velvyslanectví členských států v podnikatelské oblasti, a to na pravidelných setkáních, která jsou na úrovni EU organizována delegacemi EU, zejména pokud jsou zjevné společné zájmy, např. při koordinaci aktivit proti obchodním překážkám. V jiných oblastech (např. ekonomická diplomacie ohledně velkých veřejných zakázek) však mezi členskými státy EU spíše převládají ohledy na vlastní konkurenceschopnost.

²⁰ KOM(2010) 612.

²¹ http://ec.europa.eu/ecip/index_en.htm

²² Viz přehled ve Zprávě o příležitostech.

2.3. Závěry: potřeba vyšší nákladové efektivity

Obecné důvody pro stávající rozsah podpory internacionalizace jsou zřejmě dobře podložené²³, ale ne všechny mezinárodní programy podpory jsou stejně efektivní. Stávající velký počet opatření a subjektů přispívá k situaci, kdy je pro malé a střední podniky obtížné dostupnou podporu skutečně identifikovat a využít²⁴. V době, kdy financování z veřejných zdrojů je omezené, existuje podstatný důvod pro zvážení toho, jak by mohla spolupráce a tvorba sítí v rámci EU zvýšit jak účinnost, tak dopad stávajících opatření²⁵. Z toho důvodu by následující činnost měla být především zaměřena na větší transparentnost, účelnější vzájemnou souvislost a rozsáhlejší spolupráci při zajišťování nákladově efektivnější „dělby práce“ mezi stávajícími programy EU, mezi Evropskou unií a jejími členskými státy, mezi členskými státy a mezi subjekty veřejného a soukromého sektoru. Aktivita EU by v žádném případě neměla nahrazovat stávající politiky na celostátní a regionální úrovni, ale spíše je doplňovat, vytvářet součinnosti, kdykoli je to možné, a zavádět specifická opatření pouze tehdy, pokud budou identifikovány zřejmé nedostatky.

Existuje i prostor pro posouzení efektivity stávajících podpůrných opatření na evropské úrovni. Důkladné hodnocení pilotních projektů týkajících se center EU pro malé a střední podniky by mělo určit, zda by podobné iniciativy byly užitečné i jinde. Podobně, s rostoucím počtem partnerů sítě Enterprise Europe Network mimo EU, bude nutné aby síť posílila svoji správu, aby mohla zlepšit své služby evropským podnikům.

Toto sdělení tudíž navrhuje jednotnější a integrovanější přístup k podpoře malých a středních podniků, založený na podrobném zmapování stávajících podpůrných služeb na prioritních trzích. Rovněž zavádí soubor základních zásad pro opatření EU v této oblasti.

3. HLAVNÍ ÚKOLY PRO MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKY, KTERÉ CHTĚJÍ VSTOUPIT NA SVĚTOVÉ TRHY

Malé a střední podniky EU často nevědí o službách v oblasti podpory podnikání, které poskytují EU, členské státy nebo soukromý sektor²⁶. Zde by se měla zvláštní pozornost věnovat skutečnosti, že malé a střední podniky hledají první kontakt pro podporu podnikání ve svém okolí. Různé koncepce a metody podpory podnikání v rámci EU a rozsáhlá škála programů a organizací na vnitrostátní, unijní nebo celosvětové úrovni uvrhly malé a střední

²³ Nedávný průzkum malých a středních podniků EU s mezinárodními zkušenostmi zjistil, že více než polovina (63 %) těchto společností zaznamenala zlepšení výsledků poté, co se zúčastnila mezinárodního programu podpory; výsledky převzaty z průzkumu malých a středních podniků EU s mezinárodními zkušenostmi ve Zprávě o příležitostech.

²⁴ Zpráva o příležitostech ukazuje, že „dokonce mezi malými a středními podniky, které na celosvětové scéně již působí, jich má o programech veřejné podpory povědomí pouze 27 %. A co více, veřejnou podporu pro své mezinárodní aktivity využívá pouze asi 7 % internacionalizovaných malých a středních podniků“.

²⁵ Typickým příkladem je spolupráce v Rusku. Aktivita „ke zlepšení celkového investičního klimatu a přístupného prostředí pro malé a střední podniky EU se již provádí díky efektivní spolupráci na vysoké úrovni mezi Evropskou komisí, delegací EU v Rusku, velvyslanectvími, sdruženími podnikatelů EU, národními obchodními komorami a ruskou vládou“, viz Zpráva o příležitostech.

²⁶ Podle Zprávy o příležitostech, 24 % internacionalizovaných malých a středních podniků ví o programech veřejné podpory pro internacionalizaci, které by jejich podnik mohl využít. Tato informovanost roste s velikostí podniku: mikropodniky: 23 %, malé podniky: 36 % a střední podniky: 37 %, ale stále to je menšina malých a středních podniků.

podniky do svízelné situace, protože postrádají lidské a finanční zdroje pro určení vhodných programů nebo pro přístup k nim²⁷. Snadnější přístup k informacím již „doma“ pro všechny malé a střední podniky EU by těmto podnikům zajistil lepší šanci nalézt vhodné služby šité na míru jejich potřebám. Toto sdělení tudíž zkoumá možnost zavést „mezinárodní podnikatelský portál“ on-line a poskytnout tak vstupní místo pro počáteční, podnikatelsky relevantní informování podniků o zahraničních trzích a přehled dostupných podpůrných činností pro trhy mimo EU.

V první řadě je **mnoho malých a středních podniků, především z menších a nových členských států, znevýhodněno**, protože jejich vlády nebo obchodní komory nejsou na mnohých prioritních trzích přítomny²⁸. Chybí jim tudíž informace a podpora a měly by být pobízeny ke spolupráci a též k výměně zkušeností mezi „vývozními veterány“ a „nováčky“. Mohl by být zdokonalen systém pobídek a motivace ke spolupráci a propojování mezi nejrozličnějšími obchodními komorami a podobnými organizacemi ve třetích zemích, zejména tam, kde rozmanitá kulturní a lingvistická aktiva těchto organizací mohou nabídnout významnou hodnotu.

Další výzvy jsou vlastní povaze malých a středních podniků. Služby poskytované veřejnými a soukromými organizacemi, jakož i Evropskou unií nebo členskými státy nemusí být schopny řešit všechny potřeby malých a středních podniků nebo nemusí dostatečně jejich poptávce²⁹. Zde je nutná komplexnější analýza místní situace na jednotlivých trzích, aby bylo možné posoudit, jaká opatření budou nejspíše nutná, a aby bylo možné prozkoumat prostor pro zvýšenou účinnost a efektivnost plynoucích ze synergií, tvorby celoevropských sítí a spolupráce. Vzhledem k tomu, že se místní situace značně různí, je „v terénu“ nevyhnutelný přístup zdola nahoru, aby mohly být určeny mezery v poskytovaných službách a aby mohlo být stanoveno, kde by opatření na úrovni EU vytvořilo další hodnotu.

Analýza Komise rovněž ukazuje zásadní **úlohu přímé komunikace** s malými a středními podniky. Malé a střední podniky EU, které chtějí vstoupit na mezinárodní trhy, potřebují nejprve domácí přípravu, musí mít ty správné dovednosti a nezbytné informace fyzicky po ruce a musí je získávat především od místních organizací podnikatelů³⁰, soukromých poradců nebo z různých internetových zdrojů. Jakmile začnou pracovat v zahraničí, je většinou ještě těžší vyjít vstříc jejich potřebě pomoci na cílovém trhu. Viditelnost již poskytovaných služeb není vždy dostatečná a malé a střední podniky stále čelí značným potížím, pokud jde o přístup

²⁷ „Z 24 % mezinárodních malých a středních podniků, které vědí o programech veřejné podpory, jich při svých činnostech využívá méně než jedna třetina.“ Zpráva o příležitostech.

²⁸ Ve Zprávě o příležitostech bylo zjištěno, že počet významných podpůrných opatření, které členské státy poskytují v sedmi klíčových cílových zemích, se pohybuje mezi čtyřmi a dvaceti pěti.

²⁹ Tamtéž: „V roce 2009 uvedlo 40 % malých a středních podniků jako důležitou překážku internacionalizace nedostatek náležité veřejné podpory.“

³⁰ Místní pomoc pro internacionalizaci v rámci EU poskytovaná dosud Komisí se omezuje na síť Enterprise Europe Network, krátkodobé programy, jako je program Understanding China (<http://www.understandingchina.eu>), několik kulatých stolů pro malé a střední podniky a semináře v některých evropských městech, mimo jiné s cílem „školit školitele“ v obchodních komorách atd., a na určité osvětové činnosti bruselské pobočky Střediska pro průmyslovou spolupráci mezi Evropskou unií a Japonskem (<http://www.eu-japan.eu>) s cílem zviditelnit programy Střediska i pro malé a střední podniky EU. Většina činnosti asistenční služby pro otázky práv duševního vlastnictví pro malé a střední podniky v Číně probíhala v rámci EU. Ukázalo se, že základem úspěchu je poskytovat tyto služby co nejblíže malým a středním podnikům.

na trhy mimo EU a vstup do podnikatelské spolupráce s mezinárodními partnery. Podle průzkumů malé a střední podniky obecně čelí potížím při získávání užitečných informací³¹.

4. STRATEGIE EU PODPORY PODNIKÁNÍ PRO INTERNACIONALIZACI MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ

4.1. Cíle EU pro strategii podpory podnikání

V souladu s nedávným přezkumem dokumentu Small Business Act pro Evropu a agendou EU 2020 je cílem tohoto sdělení vypracovat ucelenou strategii EU, díky níž by se podnikatelské služby při podpoře začleňování evropských podniků do světového hospodářství staly efektivnějšími a účinnějšími.

Cíle nové strategie EU jsou

- **poskytovat malým a středním podnikům snadno dostupné a dostatečné informace o tom, jak jejich podnikání rozšířit za hranice EU,**
- **zlepšit vzájemné skloubení podpůrných činností,**
- **zlepšit nákladovou efektivnost podpůrných činností,**
- **vyplnit stávající mezery v podpůrných službách,**
- **stanovit stejné podmínky a zajistit rovný přístup pro malé a střední podniky ze všech členských států EU³².**

Nástroje, které budou k dosažení těchto cílů použity, jsou popsány v následujících oddílech.

4.2. Dosahování našich cílů

Aby Komise mohla být malému a střednímu podniku nápomocna od chvíle, kdy se rozhodne vstoupit na mezinárodní trhy, až do doby, kdy na trzích třetích zemí začne působit, bude postupovat níže popsanými způsoby.

4.2.1. Mapování prostředí podpůrných služeb doma a v zahraničí

Komise zahájí hloubkové „mapování“ a analýzu stávajících podpůrných služeb v EU a ve třetích zemích. Budou do něho zapojeny členské státy a týmy pro přístup na trh v delegacích EU a je nutné, aby byly zjištěny případné nedostatky a překrývání v současné nabídce

³¹ „Jako důležitou překážku uvedlo nedostatek vhodných informací 44 % malých a středních podniků EU.“ Zpráva Internationalisation of European SMEs, (Internacionalizace evropských malých a středních podniků), prosinec 2009; http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/market-access/internationalisation/index_en.htm

³² Jak předpokládá nový program pro podnikatelskou konkurenceschopnost a malé a střední podnikání navržený ve sdělení ze dne 29. června o příštím víceletém finančním rámci.

služeb³³ a dále poskytne základ pro posouzení potřeb dalších opatření³⁴. Tento postup bude zpočátku proveden pro prioritní trhy (viz oddíl 4.2.5.2 níže) za uplatnění standardních kritérií pro posouzení rozsahu a dostupnosti dotčených podpůrných služeb. Tato inventura bude muset zahrnovat soukromé a veřejné iniciativy na místní, regionální, celostátní a unijní úrovni.

Mapování poskytne přehled stávajících místních služeb soukromých a veřejných poskytovatelů ve třetích zemích, včetně členských států a institucí na úrovni EU. Týmy pro přístup na trh by měly dále svést dohromady a koordinovat místní organizace, například obchodní komory, organizace evropských podniků a partnery sítě Enterprise Europe Network za účelem určení synergií a mezer ve stávajících místních podpůrných činnostech pro malé a střední podniky. To by zlepšilo tvorbu sítí a usnadnilo dialog mezi současnými poskytovateli podpory podnikání, což by vedlo k větší ucelenosti a dostupnosti služeb pro malé a střední podniky ze všech členských států. Aby bylo dosaženo komplexního přehledu, bude nezbytně nutná angažovanost a spolupráce členských států a stávajících podpůrných organizací.

Mapování nabízených služeb v celé EU i za jejími hranicemi bude ve spolupráci s členskými státy a delegacemi EU pravidelně aktualizováno.

V průběhu mapování vyhodnotí Komise efektivitu podpůrných služeb EU, které jsou již v činnosti.

V rámci stávajícího programu pro konkurenceschopnost a inovace Komise neprodleně

- zahájí hloubkové mapování a analýzu stávajících podpůrných služeb, veřejných i soukromých, v EU a ve třetích zemích, s cílem uzavřít práce týkající se prioritních trhů do konce roku 2012,**
- určí zdvojení a roztržštěnost, jakož i mezery a potenciální synergie ve stávajících podpůrných činnostech pro malé a střední podniky,**
- podpoří prostřednictvím týmů pro přístup na trh při delegacích EU a vnitrostátních orgánů členských států spolupráci mezi stávajícími poskytovateli služeb financovaných z veřejných prostředků.**

4.2.2. Poskytování informací přímo „přede dveře“ malých a středních podniků

Malé a střední podniky potřebují v první fázi své internacionalizace snadnější přístup ke službám a odborným znalostem a musí být schopny identifikovat vhodné programy již „doma“. To znamená, že potřebují místní kontakt v EU, a to jak fyzický, tak virtuální.

Síť Enterprise Europe Network se svými 600 místními partnery umožní malým a středním podnikům navázat přímý kontakt v místě a dostávat profesionální podpůrné služby přímo „přede dveře“.

³³ Kde týmy pro přístup na trh nebyly ustanoveny, bude role delegací EU spočívat, pokud to bude vhodné, v poskytování základních informací s cílem doplnit zjištění, která bude potřebovat poskytovatel služeb provádějící mapování. Pokud to bude vhodné, mohou delegace organizovat koordinační setkání mezi podnikateli a podnikatelskými organizacemi činnými v místě.

³⁴ Podle Zprávy o příležitostech je mapování považováno za klíčový úkol pro účely jakékoli koordinace na úrovni EU.

Aby to bylo možné, Komise bude pracovat na zlepšení spolupráce mezi sítí Enterprise Europe Network a všemi zúčastněnými subjekty v členských státech, čímž podpoří její efektivnost. Z provozního hlediska bude vytvořena nová správní struktura, jejíž součástí budou ve větší míře hostitelské organizace a relevantní zúčastněné subjekty, aby byla zajištěna stále efektivnější dostupnost služeb pro malé a střední podniky.

Počátkem roku 2012 Komise spustí on-line portál s bohatým obsahem, který shrne a zjednoduší stávající obsah a bude poskytovat informace týkající se cílových trhů specifické podle dané třetí země a daného odvětví a podá podrobný přehled různých dostupných podpůrných služeb. Tento portál bude obsahovat odkazy na ucelené internetové stránky „one-stop shop“ v každém členském státě a nebude duplikovat žádné stávající informace³⁵.

Až do roku 2014 budou náklady sítě Enterprise Europe Network hrazeny ze stávajících rozpočtových zdrojů. Souběžně bude prováděn pilotní projekt portálu, jehož součástí bude postupný překlad informací do všech jazyků EU. Portál propojí stávající portály na úrovni EU a na národních úrovních, včetně databáze EU týkající se přístupu na trh a asistenční služby pro vývozce „Export Helpdesk“, a bude poskytovat další informace a přehled různých dostupných služeb.

Komise:

– dá síti Enterprise Europe Network novou správní strukturu, čímž zlepší její fungování a spolupráci s hostitelskými organizacemi a zúčastněnými subjekty, s cílem zlepšit informovanost malých a středních podniků na místě,

– v roce 2012 spustí vícejazyčný on-line portál, který bude poskytovat informace týkající se cílových trhů specifické podle dané země a daného odvětví a podrobný přehled různých dostupných podpůrných služeb. Portál bude pracovat v rámci stávajícího programu pro konkurenceschopnost a inovace a bude na základě existujících databází, jako jsou databáze o přístupu na trhy, asistenční služba pro vývozce „Export Helpdesk“ a Evropský celní informační portál, poskytovat profily podnikatelských příležitostí a rizik, jejichž součástí budou ukazatele, jako je ekonomická situace, obchodní překážky, byrokratická zátěž, celní postupy, režimy zadávání veřejných zakázek a další informace pro vyvážející malé a střední podniky³⁶, například informace o právních předpisech Unie, které mohou být využity při uzavírání smluv s partnery ve třetích zemích³⁷. Bude pravidelně aktualizován,

– v roce 2012 zahájí spolu s členskými státy a zúčastněnými stranami informační kampaň s cílem seznámit malé a střední podniky s dostupnými podpůrnými službami.

³⁵ „Zvýšení účinnosti by bylo možné dosáhnout uspořádáním, na úrovni EU, sběru informací o vývoji na trhu a právním a institucionálním prostředí na zahraničních trzích,“ viz zpráva Komise Internationalisation of European SMEs, (Internacionalizace evropských malých a středních podniků), prosinec 2009; s. 9.

³⁶ Budou tak mj. doplněny služby, které nabízejí informační střediska o technických překážkách obchodu členských zemí WTO, jejichž role zahrnuje poskytování informací o technických předpisech, normách a postupech při posuzování shody.

³⁷ Viz návrh Komise o společné evropské právní úpravě prodeje, přijatý dne 11. října 2011.

4.2.3. *Zajištění evropského rozměru služeb pro malé a střední podniky na prioritních trzích*

Malé a střední podniky mohou potřebovat specifickou podporu od chvíle, kdy začnou působit ve třetí zemi. Za tímto účelem vypracuje Komise nejpozději do roku 2012 konkrétní doporučení pro zlepšení účinnosti a efektivnosti celého systému podpory, který je evropským malým a středním podnikům na třetích trzích k dispozici.

Tato iniciativa se bude opírat o výsledky mapování a zkušenosti nabyté v pilotních projektech v oblasti podpory podnikání.

Příležitosti pro evropské podniky jsou na každém trhu jiné a z tohoto důvodu ustavila Komise týmy pro přístup na trh na prioritních trzích³⁸.

Jelikož situace se může na každém prioritním trhu výrazně lišit, je nutný přístup „zdola nahoru“. Týmy pro přístup na trh při dotčených delegacích EU budou koordinovat zřízení platformy, která umožní pravidelná setkání zástupců programů podpory podnikání, včetně například dvoustranných obchodních komor, organizací na podporu vývozu ze členských států, podnikatelských organizací a partnerů sítě Enterprise Europe Network. To jim umožní zvyšovat povědomí o jejich vlastních plánovaných operacích, zefektivnit na základě specializace a dělby svoji práci a navrhnout možné společné operace. Pomocí vylepšené tvorby sítí mezi místními organizacemi bude možno sdílet odborné znalosti a kompetence a mělo by být dosaženo efektivnější dělby práce. Jelikož zdroje jsou omezené, mohlo by být úsilí místních organizací posilováno tímto zefektivňováním úsilí a postupů, aby bylo dosaženo situace výhodné pro všechny účastníky.

Hlavní výhodou tohoto přístupu by bylo zvýšení velikosti a viditelnosti operací v oblasti podpory podnikání ve třetích zemích a zajištění nejlepších dostupných dovedností a kompetencí za příznivou cenu. Kromě toho by sdílení odborných poznatků v sítích usnadnilo přístup ke všem hospodářským odvětvím a dále by napomohlo evropským klastrům, jakož i vývozním konsorciím a jejich malým a středním podnikům identifikovat potenciální partnery v třetích zemích.

Na základě výsledků mapování bude Komise společně s členskými státy podle osvědčených postupů propagovat, hodnotit a optimalizovat portfolio podpory podnikání EU pro malé a střední podniky ve třetích zemích. Do toho by měla být zahrnuta nejen centra EU pro malé a střední podniky a síť Enterprise Europe Network, ale též další zavedené programy podpory podnikání v EU pro zprostředkovatelské akce (např. Invest in Med, East Invest, AL-INVEST), iniciativy spolupráce mezi klastry (např. Evropská platforma spolupráce mezi klastry a Evropský klub manažerů klastrů), národní kontaktní místa rámcového programu EU pro výzkum a tvorba sítí a individuální školicí programy v EU (např. Brána do Japonska / Jižní Koreje nebo program vzdělávání vedoucích pracovníků).

Tyto nástroje, často s různými právními základy a rozpočtovými předpisy a zaměřené na různé trhy, budou muset být využívány společně v rámci integrované koncepce podpory pro evropské malé a střední podniky, zavedením pracovních ujednání, jako jsou například společné orientační hodnoty, dosahováním synergií a výměnou postupů, v neposlední řadě při měření jejich výkonů (hodnocení).

³⁸ Seznam týmů pro přístup na trh, které jsou již v činnosti nebo mají být ustaveny, je připojen v příloze tohoto sdělení.

Členské státy se vyzývají, aby zvážily zpřístupnění svých služeb ve třetích zemích na základě dobrovolnosti všem malým a středním podnikům EU³⁹. Nejenže by toto lepší využití stávajících struktur a odborných znalostí zlepšilo celkovou efektivitu, zavedené organizace členských států by tak rovněž získaly příležitost rozšířit svou zákaznickou základnu. Kromě toho by z tohoto zpřístupnění významně profitovaly malé a střední podniky z těch členských států, které nemají na všech trzích třetích zemí své národní organizace na podporu podnikání.

V případě potřeby by měly být zváženy doplňkové programy financování na úrovni EU, s výhradou budoucího víceletého finančního rámce, jako prostředek pro usnadnění přeshraniční spolupráce a přístupu k doplňujícím odborným poznatkům mezi poskytovateli služeb, čímž by se optimalizovalo využití omezených prostředků veřejných financí.

Pro řízení tohoto celého procesu, posouzení vývoje, sledování pokroku a hodnocení efektivnosti přístupu by mělo probíhat pravidelné hodnocení, do kterého budou zahrnuty všechny významné zúčastněné subjekty. Toto hodnocení by mělo mít formu každoročního fóra, kam Komise bude zvát zúčastněné subjekty, aby se vzájemně podělily o své zkušenosti a vyměnily si své názory. Všichni účastníci by zde mohli určit možné dělby práce, potřebu nových činností a další zkušenosti, aby se od sebe vzájemně poučili.

Komise:

- usnadní přeshraniční spolupráci a přístup ke komplementárním odborným znalostem mezi poskytovateli služeb, zejména prostřednictvím finančních pobídek, které by mohly být zahrnuty v novém programu pro podnikatelskou konkurenceschopnost a malé a střední podnikání v rámci navrhovaného víceletého finančního rámce 2014–2020,
- podrobí stávající opatření pravidelnému hodnocení, do kterého budou zahrnuty všechny významné zúčastněné subjekty,
- společně s členskými státy vyhodnotí, optimalizuje a podpoří portfolio EU pro podporu podnikání pro malé a střední podniky v třetích zemích na základě osvědčených postupů⁴⁰.

4.2.4. Podpora internacionalizace malých a středních podniků prostřednictvím klastrů a sítí

Aby malé a střední podniky vyvíjely a produkovaly celosvětově konkurenceschopné výrobky a služby, potřebují často najít ty správné partnery. V rostoucí míře se rozrůstají a inovují nikoli samostatně, nýbrž v součinnosti po navázání strategické obchodní spolupráce a vstupu do sítí s mezinárodními partnery. V tomto kontextu je vhodné zdůraznit významnou roli zadávání subdodávek.

³⁹ Je možno se nechat inspirovat čl. 20 odst. 2 písm. c) Smlouvy o fungování Evropské unie, který zní: „Občané Unie mají mimo jiné: ... c) na území třetí země, kde členský stát, jehož jsou státními příslušníky, nemá své zastoupení, právo na diplomatickou a konzulární ochranu kterýmkoli členským státem za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu.“

⁴⁰ To bude zahrnovat nejen centra EU pro malé a střední podniky a síť Enterprise Europe Network, ale též zavedené programy EU pro podporu podnikání pro zprostředkovatelské akce, iniciativy spolupráce mezi klastry, vnitrostátní kontaktní místa rámcového programu a tvorbu sítí a individuální školicí programy v EU.

Důležitou roli v rámci pomoci malým a středním podnikům při rozvoji takové činnosti a větší orientaci na mezinárodní působení mohou hrát klastry, podnikatelské sítě a vývozní konsorcia. Specifickou roli ve vztahu k internacionalizaci hrají zejména vývozní konsorcia, která zastupují skupiny podniků působících společně v projektu rozvoje vývozu. Například nedávné studie zjistily, že nově vzniklé malé a střední podniky, které vyvíjejí nové výrobky a služby v rámci konkrétního sektoru, jsou často aktivní od začátku na mezinárodních trzích a jejich členství v klastru posiluje jejich schopnost vyvážit⁴¹.

Malé a střední podniky přizvané do klastrů a podnikatelských sítí mohou těžit z kontaktů, obchodních propojení a formálních a neformálních znalostí spojených s klastrem a podnikatelskou sítí, jakož i z individuálně přizpůsobených služeb, které organizace klastrů a sítí poskytují. Tyto výhody usnadňují mimo jiné rozvoj partnerství v zahraničí, takže malé a střední podniky mají snadnější přístup k celosvětovým hodnotovým řetězcům, rozvíjejí strategická spojení s výzkumnými organizacemi v partnerských klastrech nebo sítích, rozšiřují své obchodní aktivity do zahraničí, včetně veřejných zakázek, a získávají náležitě dovednosti a profesionální poradenství šité na míru⁴².

V tomto ohledu by měly být organizace klastrů a sítí v členských státech uznávány jako důležité subjekty usnadňující podnikatelské aktivity, a měly by být tudíž začleněny do programů podpory podnikání, které se zaměřují na podporu internacionalizace malých a středních podniků⁴³. Současně je nadnárodní spolupráce mezi organizacemi klastrů a sítí důležitým úkolem současnosti a měla by být řešena na všech úrovních⁴⁴, a v souladu s návrhem Komise ve sdělení Rozpočet – Evropa 2020⁴⁵ by měla být podporována také prostřednictvím přeshraničních půjček. Aby byly poskytovány lepší inovační služby a přístup na mezinárodní trhy pro malé a střední podniky, měla by být rovněž posilována spolupráce

⁴¹ Viz například studie OSEO/UBIFRANCE (2010) o propojení inovací a vývozu http://www.oseo.fr/storage/newsletters/vendredi_28_mai_20102/gauche/actualites/etude_oseo_ubifrance

⁴² European Clusters Go International: Networks and clusters as instruments for the initiation of international business cooperation (Evropské klastry se stávají mezinárodními: sítě a klastry jako nástroje pro zahájení mezinárodní obchodní spolupráce), VDI/VDE/IT, 2011, <http://www.vdivde-it.de/news-en/publications/best-practice/european-clusters-go-international-2013-networks-and-clusters-as-instruments-for-the-initiation-of-international-business-cooperation>.

⁴³ Za tímto účelem byla na úrovni EU v rámci programu pro konkurenceschopnost a inovace v březnu 2011 vyhlášena konkrétní výzva k předkládání návrhů, jejímž cílem byla stimulace mezinárodní spolupráce prostřednictvím regionálních a vnitrostátních klastrových programů. Viz http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemlongdetail.cfm?item_id=4968

⁴⁴ V tomto ohledu bude Evropská platforma pro spolupráci mezi klastry založená v rámci iniciativy European Cluster Excellence (Dokonalost evropských klastrů) nápomocná při podpoře lepší spolupráce klastrů na mezinárodní úrovni ve prospěch malých a středních podniků. V rámci prvních kroků byla s partnery v Japonsku, Indii a Brazílii podepsána memoranda o porozumění a další memoranda o porozumění jsou plánována. Pro více informací viz <http://www.cluster-excellence.eu/collaboration> Mezinárodní spolupráce mezi klastry se dále týká projekt Regiony znalostí v sedmém rámcovém programu EU pro výzkum. Cílem projektu je posílení výzkumného potenciálu evropských regionů, zejména povzbuzováním a podporováním vývoje regionálních „klastrů zaměřených na výzkum“ sdružujících vysoké školy, výzkumná střediska, podniky a regionální úřady v celé Evropě. Podpora je dostupná zejména pro mezinárodní aktivity a rozvoj strategií s třetími zeměmi. http://cordis.europa.eu/fp7/capacities/regions-knowledge_en.html

⁴⁵ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Rozpočet strategie Evropa 2020 část II: kapitoly politik, KOM(2011) 500, 29. června 2011. Komise navrhl, aby se úvěrové záruky v období 2014–2020 zaměřily nejen na vnitrostátní rozměr, ale též na přeshraniční nebo mnohonárodní úvěry.

mezi klastrovými organizacemi a sítí Enterprise Europe Network a dalšími zainteresovanými podnikatelskými organizacemi v EU.

Z dlouhodobého hlediska bude Komise pracovat na rozsáhlé iniciativě EU, která bude zaměřena na strategičtější využití nadnárodní spolupráce mezi klastry na trzích mimo Evropu s cílem vybudovat společné dlouhodobé strategie s mezinárodními partnery ve všech členských státech EU.

Tato iniciativa internacionalizace klastrů by přispěla k propagaci celosvětově konkurenceschopných klastrů v Evropě, zejména ve vznikajících odvětvích, kde má spolupráce mezi klastry potenciál vytvořit nové konkurenční výhody pro Evropu. Tento program může zahrnovat činnost určenou k identifikaci strategických zájmů další spolupráce mezi klastry napříč Evropou.

Komise:

- bude pobízet a financovat zavedení školicích programů pro podnikatele, manažery malých a středních podniků a manažery klastrů, podnikatelských sítí a vývozních konsorcií, aby mohli řídit operace v rámci internacionalizace,
- bude prosazovat vytváření „evropských“ vývozních konsorcií mezi malými a středními podniky z různých členských států pomocí řady opatření, včetně informačních kampaní a finančních pobídek, a vytvářet tak synergie,
- bude podporovat přeshraniční spolupráci mezi klastry a sítěmi prostřednictvím půjček jištěných zárukami EU.

4.2.5. Racionalizace nových aktivit na prioritních trzích

4.2.5.1. Základní zásady

S cílem zajistit plné využití stávajících zdrojů a zamezit překrývání činností, Komise naléhavě zdůrazňuje následující základní zásady.

Doplňkovost a posilování. Opatření přijatá na úrovni EU by měla aktivity v oblasti podpory podnikání, které jsou již vykonávány členskými státy a/nebo soukromými organizacemi, doplňovat, a nikoli zdvojovat. V souladu se zásadou subsidiarity a náležitou dělbou práce by opatření EU měla sloužit k zaplnění mezer nebo k posílení stávajících podpůrných služeb, kde potřeby nejsou uspokojovány – nebo nejsou uspokojovány dostatečně – jinými veřejnými nebo soukromými organizacemi. Mohlo by tomu tak být například tam, kde ne všechny prioritní trhy (například nově se rozvíjející trhy) a ne všechny otázky přístupu jsou pokryty stávajícími poskytovateli služeb, např. normy a předpisy a jiné necelní překážky pro podnikání v zahraničí.

Udržitelnost. Podpora na úrovni EU pro služby v oblasti podpory podnikání by měla vycházet z projevované poptávky na trhu. Může být financována krátkodobě z veřejných financí podle finančního nařízení, cílem by však mělo být samofinancování služeb v co největší v dlouhodobém horizontu proveditelné míře, aby se zmírnilo riziko bezdůvodného vytěsnění soukromých poskytovatelů služeb z trhu.

Efektivita využívání veřejných financí. V souladu se zásadou řádného finančního řízení by se veřejné finance měly využívat v nejlepším poměru mezi použitými zdroji a dosaženými výsledky. Pro tento účel by měly být pro každou činnost vytyčeny konkrétní, měřitelné, dosažitelné, relevantní a načasované cíle („specific, measurable, achievable, relevant and timed“, SMART) a mělo by být naplánováno náležité hodnocení. Efektivní využití veřejných financí může znamenat, že místo vytvoření nové fyzické struktury může být prozíravější vybízet stávající poskytovatele služeb na třetích trzích, např. vnitrostátní nebo evropské obchodní komory nebo místní delegace EU a týmy pro přístup na trh, k rozšiřování rozsahu jejich činností nebo sdružování jejich zdrojů, aby docházelo k zlepšování služeb.

Základní zásady budou klíčovými prvky této strategie a budou se jimi řídit veškeré iniciativy v této oblasti na úrovni EU do roku 2014 i poté:

Komise se zavazuje, že se bude řídit těmito základními zásadami při výběru, plánování a provádění podpůrných iniciativ na úrovni EU.

Členské státy se vyzývají, aby se podle možnosti řídily při své vnější podpoře podnikání obdobnými zásadami a prioritami.

4.2.5.2. Zeměpisné priority

Pro nové kroky uskutečněné mimo EU bude Komise uplatňovat následující kritéria, s jejichž pomocí stanoví zeměpisné priority, určí prioritní země a zahájí komplexní soubor specifických opatření.

Účinnost iniciativ tak bude posílena díky zaměření na skutečné potřeby malých a středních podniků. Časem bude seznam prioritních zemí přirozeně potřeba upravit. Priority by měly být stanoveny především na základě následujících faktorů:

Ekonomický potenciál a velikost trhu. Prioritní trhy by měly zahrnovat velké obchodní a investiční partnery EU, jakož i trhy s vyhlídkou silného hospodářského růstu. Aby bylo možné posuzovat potřebu budoucích aktivit, je třeba sledovat trhy, které mají potenciál k tomu, aby se na nich z důvodu rostoucí kupní síly a investičních příležitostí objevili důležití obchodní partneři.

Rozsah potíží, jimž malé a střední podniky čelí při přístupu na trh. Přístup na některé trhy je pro malé a střední podniky složitější než na jiné trhy, zčásti z důvodu celní ochrany, ale častěji z důvodu rozdílného regulačního prostředí, které může mít účinek necelních překážek pro obchod a investice. Překážku pro malé a střední podniky, která je v každé zemi jiná, mohou rovněž představovat potíže při přístupu k financím. Úsilí by se mělo soustředit na odstranění těchto překážek v maximální možné míře a na pomoc malým a středním podnikům při jejich překonávání.

Mezery ve stávající podpoře podnikání. Mapování místních služeb, které v současnosti poskytují veřejné nebo soukromé organizace, pomůže identifikovat možné mezery v místní podpůrné infrastruktuře a nejlepší způsob jejich překlenutí. Mezi tematické oblasti, které nejsou dostatečně pokryty, by mohla patřit potřeba odborných znalostí o specifických otázkách, jako jsou normy, posuzování shody, komercializace technologií, ochrana práv duševního vlastnictví, zadávání veřejných zakázek a nabídková řízení a celní předpisy. Může být nutné stanovit priority.

EU určí na základě výše uvedených kritérií prioritní trhy pro malé a střední podniky. Mezi tyto země mohou patřit významní současní obchodní a investiční partneři EU (USA, Čína, Rusko, Japonsko), kandidátské a potenciální kandidátské země a partnerské země evropské politiky sousedství na jihu a východě, jakož i trhy vykazující silný hospodářský růst (rozvíjející se trhy v Asii, Africe a Latinské Americe).

4.2.6. Začlenění internacionalizace malých a středních podniků do ostatních politik EU a vytváření příznivého prostředí pro mezinárodní aktivity malých a středních podniků

Zůstává zde nevyužitý potenciál pro lepší uplatňování rozsáhlé škály stávajících a vznikajících politik EU pro malé a střední podniky, které usilují o růst v mezinárodním měřítku a o vstup na zahraniční trhy.

Všechny kandidátské a potenciální kandidátské země se vyzývají, aby se přihlásily k cílům strategie Evropa 2020, včetně aktivit týkajících se malých a středních podniků. Hlavní prioritou politiky rozšiřování je posilování právního státu, které bude napomáhat posilování důvěry malých a střední podniků při investování na těchto trzích. Vytváření podnikatelsky příznivého provozního prostředí je mimo jiné důležitým pilířem našich vztahů s členskými zeměmi Východního partnerství.

Historické změny, které probíhají v oblasti jižního Středomoří (severní Afriky), představují zásadní důvod pro podporu společensko-ekonomické transformace v této oblasti ze strany EU a souvisí s politikou sousedství EU. Zahrnuty by mohly být programy rozvoje a posilování pro mezipodnikovou spolupráci mezi EU a těmito zeměmi⁴⁶. Vzhledem ke svému velkému potenciálu pro hospodářský rozvoj a v souladu se společnou strategií EU-Afrika by měly být africké země obecně vyzvány, aby těžily z využití silného partnerství s malými a středními podniky EU.

V kontextu šetření týkajících se ochrany obchodu bude nastolena otázka specifického postavení malých a středních podniků – jako dovozců, uživatelů, stěžovatelů nebo vývozců – a bude zajištěno, že informace o nástrojích na ochranu obchodu budou malým a středním podnikům snáze přístupné.

Pozastavení všeobecných cel a kvóty mají pro podniky vyrábějící v Unii velkou důležitost. Zvláštní pozornost bude věnována zájmům malých a středních podniků. Dopad tohoto nástroje bude vyhodnocen v rámci hodnocení hospodářského dopadu, které bude zahájeno v roce 2012.

Evropská unie

– bude podporovat vytváření podnikatelsky příznivého provozního prostředí v kandidátských a potenciálních kandidátských zemích, v sousedních zemích a v rozvojových zemích se zvláštním zřetelem na malé a střední podniky; takovéto lepší

⁴⁶ Například pomocí spolupráce mezi klastry: klastrová partnerství nabízejí konkrétní možnosti pro vylepšenou spolupráci podniků, která by mohla být rozvíjena a upravována podle zvláštních potřeb podniků v odvětvích, jako je cestovní ruch a tvůrčí odvětví, která mají v zemích jižního Středomoří významný ekonomický potenciál. Mimo tento specifický případ Komise rovněž zvažuje podporu výměn mezi podnikateli sídlícími v různých zemích, v Evropské unii i za jejími hranicemi.

prostředí bude mít kladný dopad na všechny malé a střední podniky, včetně těch, které hodlají působit na určitém specifickém trhu,

– bude stupňovat své úsilí o odstranění zbývajících celních a necelních překážek ve třetích zemích,

– bude vytvářet kontaktní místa pro malé a střední podniky v obchodních a hospodářských odděleních delegací EU jako součást práce týmů pro přístup na trh,

– bude usilovat ve svých dialogích o regulaci s partnerskými vládami o splnění cíle spočívajícího ve větším otevření trhů a jejich příznivějším nastavení pro malé podniky,

– učiní zájmy malých podniků při přístupu na mezinárodní trhy s veřejnými zakázkami prioritou vícestranných jednání o dohodě o vládních zakázkách v rámci WTO,

– bude zlepšovat informovanost malých a středních podniků o ekonomických výhodách mezinárodního obchodu a o výhodách opatření v oblasti obchodní politiky, zejména dvoustranných obchodních dohod,

– ustaví Fórum o Africe v oblasti financování malých a středních podniků, důležitý první krok v našem novém přístupu k budování mostů mezi evropskými a africkými podniky pomocí posíleného a trvalého dialogu,

– bude zvyšovat informovanost malých a středních podniků o případných pozastaveních všeobecných cel a kvót a zdůrazní jejich dopad na malé a střední podniky v rámci hodnocení, které bude zahájeno v roce 2012.

5. ZÁVĚR

Za současné ekonomické situace je nezbytné vyhledávat nové zdroje růstu. Trhy třetích zemí, které se prudce rozvíjí, mohou malým a středním podnikům z EU poskytnout neocenitelné příležitosti. Komise je toho názoru, že přístup rozpracovaný výše, může malým a středním podnikům zajistit nezbytné nástroje, aby se mohly úspěšně zabývat podnikáním vně EU. To vychází z předpokladu, že spolupráce mezi EU a členskými státy, mezi členskými státy a mezi veřejným a soukromým sektorem bude mít pro malé a střední podniky EU jasný přínos.

Tato nová strategie EU stanovuje šest oblastí činnosti:

- mapování stávající nabídky podpůrných služeb s cílem umožnit v budoucnosti racionálnější a jednodušší přístup,
- vytvoření jednotného místa internetového přístupu k informacím pro malé a střední podniky, které hodlají pracovat za hranicemi EU,
- zajištění vyšší soudržnosti podpůrných programů na úrovni EU, aby tak byl zlepšen jejich dopad,
- propagace klastrů a sítí pro internacionalizaci malých a středních podniků,

- koordinace celoevropské spolupráce na prioritních trzích, aby vynaložené veřejné zdroje byly využívány nejlepším možným způsobem,
- posilování stávajících vnějších politik EU s cílem urychlit mezinárodní růst evropských malých a středních podniků.

Budoucí úsilí by se mělo zaměřit na to, jak stávající poskytovatelé služeb mohou spolupracovat efektivněji, často přes státní hranice, a jak pro tento účel mohou být poskytovány pobídky. Základy pro tento proces položí komplexní „mapování“ evropské nabídky podpůrných služeb. Všechny orgány EU a relevantní zúčastněné subjekty ze strany malých a středních podniků budou partnersky spolupracovat na implementaci této strategie a měly by se při zvažování nových aktivit na podporu internacionalizace malých a středních podniků držet priorit a základních zásad stanovených v tomto sdělení, a to jak v krátkodobém, tak i dlouhodobějším horizontu.

Členské státy se vyzývají, aby přijaly obdobný přístup a úzce spolupracovaly s Komisí při posilování podpůrného prostředí pro mezinárodní růst evropských malých a středních podniků.

Na základě stávajících zkušeností s identifikací klíčových překážek přístupu na trh ve třetích zemích (jak požaduje Rada Evropské unie ve svých závěrech z prosince 2008) budou týmy pro přístup na trh ustaveny nebo jsou již funkční v těchto zemích:

- Alžírsko
- Argentina
- Brazílie
- Kanada
- Chile
- Čína
- Kolumbie
- Egypt
- Hongkong
- Indie
- Indonésie
- Izrael
- Japonsko
- Kazachstán
- Malajsie
- Mexiko
- Maroko
- Nový Zéland
- Nigérie
- Norsko
- Peru
- Filipíny

- Rusko
- Singapur
- Jihoafrická republika
- Korejská republika
- Švýcarsko
- Tchaj-wan
- Thajsko
- Tunisko
- Turecko
- Ukrajina
- Spojené státy americké
- Vietnam